

We assume **YOU** have **A GUN!**

"Get into the car or we assume you have a gun!" Der var ingen tvivl om budskabet i den kvindelige betjents udsagn og "bodylanguage". Næste træk var pistol og fiksering som på en amerikansk film. Bagefter grinede vi af episoden, men var også lidt chokerede over en så stor mistillid som udgangspunkt. Right, vi kørte lidt for hurtigt over for full stop i Arizona på vores ferie i sommer.



ANNE-MARIE DAHL

FREMIDSFORSKER, FUTURIA

Klart vi bliver stoppet af den politibil, vi havde overset. Men at min mands rygmarvsreaktion med at springe ud af bilen for at undskylde kunne forårsage en så voldsom reaktion var faktisk rystende. Og udløste en snak med teenagerne i bilen om forskellen på at leve i et samfund med tillid eller mistillid som mental madpakke. For det er faktisk ikke ligegyldigt, hverken for samfundet, økonomien, arbejdspladsen eller fremtiden.

Tillid i samfundet

Danmark ligger på førstepladsen i undersøgelser om tillid i samfundet. Hovedparten af danskerne mener, at de fleste mennesker er til at stole på, hvilket langtfra gør sig gældende i andre lande. Det betyder, at vi har lettere ved at samarbejde og indgå handler med hinanden. Vi yder gerne vores bidrag til fællesskabet, fordi vi regner med, at de andre gør det samme, uanset skattebetaling eller affaldssortering. Vi stoler på offentlige myndigheder og forventer ikke at blive mødt med en pistol ved den mindste trafikforseelse. Vores grundlæggende tillid bliver ligefrem kaldt "the missing link", der forklarer, hvorfor Danmark klarer sig så godt økonomisk høje skatter til trods. For med tilliden i hus sparer vi

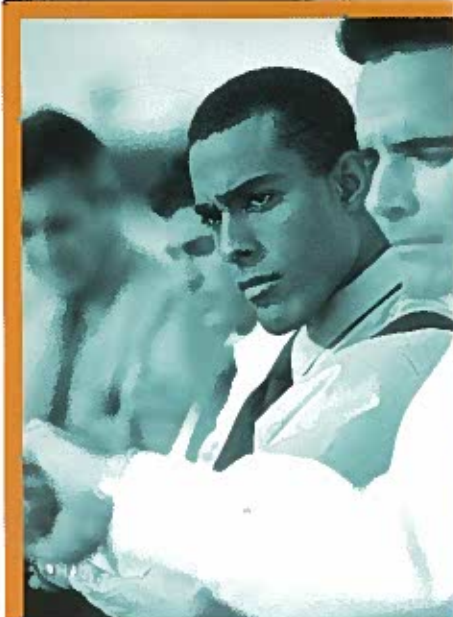
dyre juridiske aftaler og dokumenter, og vi tør i det hele taget at give os i kast med hinanden. Tillid betegnes således som et enestående "råstof" for det danske samfund.

Tillid er ikke naturgiven

Men tillid er ikke en naturgiven ting, blev vi mindet om i mødet med den amerikanske betjent. Mistillid og worst case er også en option. Derfor er det nærliggende at overveje, om vores tillidskultur er truet i fremtiden? En global verden med mere samhandel, mobilitet og kontakt via internettet er vel uvilkårligt forbundet med flere risici. Du bliver fuppet af en spam-mail, snydt i en internethandel, får hacked dine pinkoder. Læser om grænseoverskridende kriminalitet, østeuropæiske bander og hjemmerøverier. Den internationale terrorisme får ansigt i form af et benede bombemænd og angreb på en pensioneret bladtegner. Der springer bomber i Norge, og vi hører om en politimand, der alligevel ikke er politimand, men fjenden selv. Gad vist, hvad det gør ved tilliden til folk i uniform? Et nys i Mexico spreder rædsel om en måske



Hvis vi skal leve af at arbejde sammen, udveksle ideer og indgå i netværk, er tillid et must



dødelig svineinfluenza. Øget mobilitet på tværs af grænser har sin pris med mulige pandemier og med panisk afsprøjtning af hænder. Forlydender om døde kinesiske spædbørn pga. giftigt mælkepulver kan nok skabe mistillid til kinesiske produkter. Og med den globale finanskrise er tilliden til vores bankmand måske afløst af en slags mentalt Stein Bagger-mistillidssyndrom. Den værste konsekvens af finanskrisen er i fald ikke krisen i sig selv, men en voksende mistillid til det finansielle system. En alvorlig økonomisk bremse langt ud over krisen.

Er mistilliden og frygten ved at få overhånd?

Den norske filosof Lars Fr. H. Svendsens beskriver i sin tankevækkende bog "Frygt", hvordan frygten let får sit tag i os i det senmoderne samfund. Noget af et paradoks, fordi vi set i et både globalt og historisk perspektiv lever i ekstremt trygge og privilegerede samfund. Men vores skrækkalkule er gået ud af proportion, fordi verden er blevet mere uforudsigelig. Den tyske sociolog Ulrich Beck hævder ligefrem, at vi i lever i et risikosamfund, hvor risici er blevet uforudsigelige.

Engang var livets farer mere synlige og håndgribelige. Vi kunne spotte udfordringer i lokalområdet eller på arbejdspladsen i god tid. I en global højteknologisk verden er det blevet svært for den enkelte at gardere sig. Alle kan latent rammes af f.eks. miljø- og klimakatastrofer eller blive fyret. Når beslutninger om omstrukturering af ens arbejdsplads træffes pludseligt af investorernes kable et fjernt sted i verden, får den enkeltes tillid til firmaet eller chefen et knæk. Det nye efterhånden fortærskede udtryk "jeg havde ikke set det komme" er måske en god opsummering af risikosamfundets ånd.

Vælg tillid som strategi

Filosoffens bud er at droppe at bruge krudt på at minimere ondt og i stedet vælge tilliden som strategi. Jo mere kompleks en situation, organisation eller et samfund er, jo vigtigere bliver tillid, fordi vi ikke kan forudsige og lave risikokalkuler. Når noget ikke kan forudsiges, står vi med valget mellem tillid og mistillid eller handlingslammelse. Og både handlingslammelse og mistillid koster dyrt. Selvfølgelig skal vi skelne mellem det,

som Svendsen kalder den dumme tillid og den reflekterede tillid. Mellem at fortsætte barnets blinde tillid til forældrene i voksentilværelsen og til at vurdere en situation med den voksnes erfaring og rationale. Men vi skal ikke falde i mistillidens grøft. Tillid muliggør menneskelig transaktion, mistillid øger transaktionsomkostningerne i samfundet.

Tillid er et must i fremtiden

Der er altså god grund til at holde hovedet koldt og hjertet varmt i fremtiden. Også på den enkelte arbejdsplads. For vi sparer en lang række udgifter til at gardere os fysisk, juridisk og mentalt. Men lige så vigtig er det i forhold til vores evne til at klare os i fremtidens innovationssamfund. Hvis vi skal leve af at arbejde sammen, udveksle ideer og indgå i netværk, er tillid et must. Vi skal tro på, at de andre ikke stjæler vores ideer eller tager hele æren for projektet. Samfund og organisationer med stærk intern tillid har større succes end dem med lavere tillid. Så selv om verden kan synes utryg, og vi oplever uheldige episoder eller bliver snydt, er der rationale i at holde fast i en grundlæggende tillid til de andre. Og tro på, at vi kan samarbejde, handle eller ideudveksle med hinanden uden at blive mødt af en mental pistol på vejen. ■